

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-1-144 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 10-60/1260-472
Karar Tarihi : 23.09.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Harun ULU, Harun GÜNDÜZ, Burak SAĞLAM

**C. BİLDİRİMDE
BULUNAN**

: Petrol Ofisi A.Ş.
Temsilcisi: Dr.Aydın ÖZTUNALI
Turan Güneş Bulvarı 63/1 Yıldız/Ankara

D. TARAFLAR

: - Petrol Ofisi A.Ş.
Eski Büyükdere Cad. No:37 34398 Maslak-Şişli/İstanbul
- Güloğlu Petrol Ürünleri Ticaret ve Sanayi. Ltd. Şti.
Bahçelievler Mah. Adnan Menderes Blv. Erguvan Sok.
No:1 Pendik/İstanbul

E. DOSYA KONUSU: **Petrol Ofisi A.Ş. (POAŞ) ile Güloğlu Petrol Ürünleri Ticaret San. Ltd. Şti. (Güloğlu Petrol) arasındaki anlaşmaya EPDK lisansı tarihinden itibaren 10 yıl süre ile bireysel muafiyet verilmesi talebi.**

F. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 26.05.2010 tarih ve 4199 sayı ile giren bildirim üzerine, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un ve 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin ilgili hükümleri uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 16.09.2010 tarih ve 2010-1-144/MM-10-264.HU sayılı Muafiyet Ön İnceleme Raporu, 20.09.2010 tarih ve REK.0.05.00.00-130/374 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-60 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

1. POAŞ ile bildirim konu bayi arasındaki dikey anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanacakları sürelerin hesaplanmasında; dikey anlaşmaların başlangıç tarihi olarak EPDK lisans tarihinin esas alınmasının mümkün olmadığı,

2. Bununla birlikte, bildirilen anlaşmanın daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsa üzerinde maliyeti POAŞ tarafından karşılanmak suretiyle kurulması nedeniyle, anlaşmanın ilk olarak imzalandığı tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, bayinin POAŞ tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınabileceği görüşü ifade edilmiştir.

H. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. Bildirimin Konusu

Söz konusu başvuruda, POAŞ ile Güloğlu Petrol arasındaki anlaşmaya EPDK lisansı tarihinden itibaren 10 yıl süre ile bireysel muafiyet verilmesi talep edilmektedir.

H.2. İlgili Pazar

50 Taraflar arasındaki "Bayilik Sözleşmesi"nin kapsamı göz önüne alındığında, bildirim konu işlem çerçevesinde ilgili ürün pazarı, "oto lpg dışında kalan otomotiv yakıtları" "oto-LPG" ve "madeni yağ" pazarları olarak belirlenmiştir.

Diğer taraftan, gerek beyaz akaryakıt ürünleri, gerekse oto-LPG ve madeni yağ dağıtım faaliyetlerinin yurt çapında gerçekleştirilmesi ve ilgili hizmetler bakımından rekabet şartlarının farklılaşmasına neden olacak bir unsur bulunmaması nedeniyle ilgili coğrafi pazar, "Türkiye" olarak kabul edilmiştir.

H.3. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

H.3.1. Bildirim Kapsamındaki Anlaşmaların Konusu ve Niteliği

60 Bildirime konu olan taşınmaz tapuda İstanbul İli Pendik İlçesi Batı Mah. 94/3 pafta, 781 ada, 93 parselde kayıtlı olup, mülkiyeti Ahmet Şuaeddin Simaiş isimli kişiye aittir. Malik ile Güloğlu Petrol arasında 28.07.2005 tarihinde yapılan kira sözleşmesi ile taşınmazın kullanımı 17 yıl süre ile adı geçen şirkete bırakılmıştır.

Güloğlu Petrol ile POAŞ arasında bayilik ilişkisinin kurulmasını, yapılacak yatırımları ve tarafların karşılıklı hak ve yükümlülüklerini belirlemek üzere imzalanan Protokol 13.09.2005 tarihlidir. Bu protokol ile Güloğlu Petrol kiracısı olduğu taşınmazda POAŞ lehine 15 yıl süreli intifa hakkı tesis ettirmeyi taahhüt etmiş ve bu hak 08.09.2005 tarihinde tescil edilmiştir. Öte yandan, 13.09.2005 tarihinde taraflar arasında istasyonlu bayilik sözleşmesi imzalanmıştır.

70 13.09.2005 tarihli protokole göre POAŞ, Güloğlu Petrol'un tesis ettirdiği intifa hakkına karşılık adı geçen şirkete 500.000 ABD Doları ticari inkişaf bedeli ödemeyi ve istasyonun tüm yatırımlarını yapmayı üstlenmiştir. Bildirim formunda, istasyon ilk defa kurulduğunda, işyeri ruhsatı ve bayilik lisansı alınması ile yatırımların yapılması zaman aldığından Güloğlu Petrol'un sorumluluğuna bırakılan izin ve ruhsatların en son 12.05.2008 yılında alınan lisans ile tamamlanabildiği ve istasyonda satışların ancak bu tarihten sonra başladığı ifade edilmektedir. Öte yandan, başvuru eklerinden taraflar arasında 30.01.2008 tarihinde yeni bir bayilik sözleşmesi düzenlendiği görülmektedir.

H.3.2. Bildirime Konu Dikey Anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ Bakımından Değerlendirilmesi

80 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlanabilmek için öncelikle sağlayıcının veya tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren anlaşmalarda alıcının pazar payının %40 eşliğini aşmaması gerekmektedir. Rekabet Kurulunun ilgili ürün pazarında aldığı benzer kararlarda ve EPDK tarafından yayınlanan 2009 yılı Petrol Piyasası Sektör Raporu'nda da sabit olduğu üzere, oto-LPG dışında kalan otomotiv yakıtları pazarında tek başına %40 pazar payı eşliğini aşan herhangi bir teşebbüs bulunmamaktadır. Ancak ilgili sözleşmelerin 2002/2 sayılı Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan ve "Anlaşmaları Grup Muafiyeti Kapsamı Dışına Çıkaran Sınırlamalar" ve 5. madde ile getirilen "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" açısından değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede bildirim konusu sözleşmeler Tebliğ'in 4. maddesinde yer alan sınırlamalara aykırılık teşkil etmemekle birlikte, bu sözleşmelerin 5. maddede yer alan "rekabet etmeme yükümlülüğünün" süresi bakımından ayrıca incelenmesi gerekmektedir.

90 2002/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü "alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük" olarak ifade edilmiştir. 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 8. maddesi uyarınca akaryakıt bayilerinin kendi dağıtım şirketleri dışındaki dağıtım

10-60/1260-472

şirketlerinden ürün tedariki yasaklanmış olduğundan, akaryakıt bayilik sözleşmeleri, özünde, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesi çerçevesinde rekabet etmeme yükümlülüğü içeren, diğer bir deyişle münhasır nitelikte sözleşmelerdir.

5015 sayılı Kanun'un 8. maddesinde bayilik sözleşmelerinin süresine ilişkin bir kayıt bulunmamakta olup, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5(a) maddesinde yer alan, "alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü içeren dikey anlaşmaların Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı" hükmü, akaryakıt sektörü bakımından da uygulanmaktadır.

Bildirim formunda ilgili dikey anlaşmaya EPDK lisansı tarihinden itibaren 10 yıl süre ile bireysel muafiyet verilmesi talep edilmektedir. Bu talepler, "10 yıllık muafiyet" ve "dikey ilişkinin başlangıcı" olarak iki başlık altında değerlendirilmiştir:

- 10 yıllık muafiyet

İşbu dosya kapsamındaki bireysel muafiyet incelemesinde, Rekabet Kurulunun daha önce almış olduğu benzer konulu anlaşmalara ilişkin Kararlarında¹ yapmış olduğu ayrıntılı değerlendirmelerden yararlanılmıştır. Söz konusu kararlarda, dağıtıcıların bayileri ile aralarındaki dikey anlaşmalara 5 yılın üzerinde bireysel muafiyet tanınabilmesi için;

- Daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması,
- Akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması,
- Bayilerin 5. yılın sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları

şartlarının karşılanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda, benzer nitelikteki bireysel muafiyet başvurularının değerlendirilmesinde bu kriterlerin birlikte göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Diğer taraftan, Rekabet Kurulunun konuya ilişkin olarak daha önce almış olduğu kararlar uyarınca, 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve bu tarih itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan dikey anlaşmaların, 18.09.2010 tarihinde kadar 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma olanağı bulunmaktadır. 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan dikey anlaşmalar ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile düzenlenen grup muafiyeti kapsamındadır.

Yukarıda yer verilen şartlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirmede; POAŞ ile Güloğlu Petrol arasındaki dikey anlaşmanın, daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmayan araziler üzerinde kurulmuş yeni istasyon olmaları nedeniyle, 18.09.2005 tarihi öncesinde ya da sonrasında inşa edilmiş olup olmamalarına ve/veya bayilik ve intifa sürelerinin uzatılmış olup olmamasına bakılmaksızın Rekabet Kurulunun daha önce almış olduğu benzer konulu anlaşmalara ilişkin kararlarında da getirilen söz konusu koşulları karşıladığı; bu çerçevede bildirilen anlaşmaya 10 yıla kadar muafiyet tanınabileceği sonucuna varılmıştır.

- Dikey ilişkinin başlangıcı

Öte yandan, incelenmesi gereken diğer bir husus, bayilik anlaşmalarının başlangıç tarihlerinin doğrudan dikey ilişkinin başlangıç tarihi olarak belirlenmesinden ziyade; söz konusu akaryakıt istasyonunda fiilen satışa başlama tarihinin, bir diğer ifadeyle, EPDK

¹ Rekabet Kurulunun 25.02.2010 tarihli ve 10-19/229-87 ile 10-19/ 228-86 sayılı ve 18.03.2010 tarih ve 10-24/338-122 sayılı Kararları.

140 tarafından tanzim olunan istasyonlu bayilik lisansının verildiği tarihin, dikey ilişkinin başlangıç tarihi olarak ele alınması talebidir.

150 Rekabet Kurulunun geçmiş tarihli kararlarında, akaryakıt bayilik sözleşmeleri ile birlikte akdedilen intifa veya tapuya şerh edilmiş kira sözleşmelerinden oluşan dikey anlaşmalar bakımından beş yıllık muafiyetten yararlanma sürelerinin hesaplanmasında hangi tarihlerin esas alınacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Buna göre, taraflar arasında süregelen rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiye başlangıç teşkil eden ilk anlaşmanın yapıldığı tarih beş yıllık muafiyetten yararlanma süresinin başlangıcı olarak esas alınmaktadır. Taraflar arasındaki, rekabet yasağı içeren bayilik sözleşmesi ile birlikte intifa, tapuya şerh edilmiş kira gibi sözleşmelerin hepsinin aynı anda ortadan kalktığı tarih ise rekabet yasağının sona erme tarihi olarak değerlendirilmektedir.

POAŞ tarafından sunulan bildirim formunda, bayiden veya üçüncü kişilerden kaynaklanan etkilerden ötürü inşaat çalışmalarının, gerekli izin ve ruhsatların alınmasının geciktiği, bu nedenle EPDK lisanslarının bayilik sözleşmelerinin tarihinden sonraki tarihte alındığı yeni bayiler bakımından, grup muafiyetinin başlangıç tarihi olarak EPDK lisansının alındığı tarihin benimsenmesinin rekabet hukukunun amaçları bakımından daha olumlu olacağı ifade edilmiştir.

160 Bu noktada öncelikle, akaryakıt sektöründe düzenlenen dikey anlaşmalarda yer alan rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespitinde, gerek 4054 sayılı Kanun gerekse ikincil mevzuat bakımından EPDK lisans tarihinin, dikey anlaşmanın ve/veya anlaşma ile bayi üzerine getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün başlangıcı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinin tespit edilmesi gerekmektedir.

2002/2 sayılı Tebliğ'in "Kapsam" başlıklı 2. maddesinde; *"Üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğde belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanunun 4 üncü maddesindeki yasaklamadan Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur."* hükmü yer almaktadır.

170 Görüldüğü üzere Tebliğ ile 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi yasağından istisna tutulan anlaşmalar, teşebbüsler arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalardır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde de *"belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar"* yasaklanmış ve maddede isabetli bir şekilde *"anlaşma"* kavramına yer verilmiştir. Rekabet hukukunda, tarafların birbirini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlaşma olarak kabul edilmesi yönündeki genel eğilime paralel olarak Tebliğ'de de, *"belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı amacıyla yapılan anlaşmalar"* ifadesi yeterli görülmüş, medeni hukukta belirli geçerlilik koşullarına bağlanan "sözleşme" terimi kullanılmadığı gibi sözleşmelerin hukuki bir sonuca yönelmesi veya uygulanmış olması şartı da aranmamıştır.

180 Yine, 2002/2 sayılı Tebliğ'in 3. maddesinde rekabet etmeme yükümlülüğü *"alıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük"* olarak tanımlanmıştır. Dolayısıyla taraflar arasında yapılan anlaşma gereğince alıcının (bayinin) anlaşmanın karşı tarafı olan sağlayıcıdan (dağıtıcıdan) başka bir sağlayıcının anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmeme, satın almama, satmama veya yeniden satmamama mükellefiyetini yüklediği tarihten itibaren rekabet etmeme yükümlülüğünün de başladığının kabulü gerekmektedir. Nitekim, Kurul 26.08.2010

10-60/1260-472

190 tarih, 10-56/1076-405 sayılı Kararında akaryakıt pazarında dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanacakları sürelerin hesaplanmasında başlangıç tarihi olarak EPDK lisans tarihinin esas alınması yönündeki talebi reddetmiş ve ilgili anlaşmalara yapıldıkları tarihten itibaren muafiyet tanımıştır.

Bu çerçevede, bildirim formunda yer alan, muafiyet süresinin EPDK lisans tarihinden itibaren başlaması talebinin reddedilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır.

I. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

200 1. Petrol Ofisi A.Ş. ile bildirim konu bayi arasındaki dikey anlaşmaya, daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsa üzerinde maliyeti POAŞ tarafından karşılanmak suretiyle kurulan istasyona ilişkin olması nedeniyle, anlaşmanın ilk olarak imzalandığı tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, "bayinin POAŞ tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmayı sona erdirebilmesi" konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınmasına,

2. Bahse konu anlaşmanın muafiyetten yararlanacağı sürenin hesaplanmasında, başlangıç tarihi olarak EPDK lisans tarihinin esas alınması yönündeki talebin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.